

Ramon Freixas

No sense (relativa) sorpresa, els bons temps de *Calma total* (1988) són cada vegada més llunyans, Philip Noyce torna a la seva època d'esplendor amb *El americano impasible* interessant i profitosa, atractiva i emocionant adaptació de *The quiet american*, substanciosa novel·la de Graham Greene, publicada el 1955, traslladada al cinema el 1957 per Joseph L. Mankiewicz, un sonor esclat econòmic que no artístic, esplèndidament considerada per Jean-Luc Godard i Eric Rohmer, (a les pàgines de *Cahiers du Cinéma*), respectuosa amb (moltes) situacions i (bastants) diàlegs, però infidel a la transcendència espiritual i política auspiciada per l'escriptor per mor de la modificació del caràcter i de la imatge d'Alden Pyle. Una petita, però al cap i a la fi, no nimia alteració. Noyce és (més) fidel i (més) lleial a Greene que Mankiewicz, però és pitjor cineasta. Lamentablement el seu film fou afectat per l'impacte de l'atemptat de l'11 de setembre de 2001, en ajornar-se la seva estrena i

passar amb més pena que glòria per les pantalles d'EEUU. Malgrat pertànyer al cinema bèl·lic, com a peces precedents de Noyce, cas de *Juegos de patriotas* (1992) o *Peligro inminente* (1994), se'n separa, no és un film bèl·lic corrent. Entre altres aspectes, formals i temàtics, du a terme un retrat descarnat de la bel·ligerant, prepotent política exterior d'EEUU. Més gardarme del món que mai (no és de més recordar que el llibre de Greene s'edita un any després de la derrota francesa a Dien Bien Phu i que li valgué el qualificatiu d'anti-americà).

Som a Saigon, 1952. Vietnam es troba immersit en una guerra d'alliberament colonial. La infiltració nord-americana comença amb ajudes econòmiques als francesos i als vietnamites adictes a la potència colonialista. Domina la turbulència, la confusió i la violència al sud-est asiàtic. *El americano impasible* és un film físic en què les persones es corrompen, el cinisme venç la ingenuïtat i les mentides acaben amb els cossos i les ànimes (en sintonia amb la citació de lord Byron que encapçala

l'obra de Greene). El film se sustenta en el contrast, oposició entre Thomas Fowler (immens Michael Caine), un madur periodista britànic, descregut i irònic, habitat per l'escepticisme vital i l'agnosticisme religiós, més observador que participant de les circumstàncies, i Alden Pyle (magnífic Brendan Fraser), un jove nord-americà, ocupat en tasques humanitàries, realment un agent de la CIA, enèrgic, espectador actiu amb desitjos d'influir a la zona. El poderós duel entre ambdós (també sentimental, ambdós senten el mateix però ho expressen de manera diferent per Phuong (Do Thi Hei Yen), compendia, reflecteix tant la rivalitat angloamericana, entre la Vella Europa i la incipient potència colonial que és EEUU, com el conflicte entre experiència i innocència i és del millor de la pel·lícula. Una pel·lícula eloqüent en la reflexió i en l'acció (òptimes les escenes bèl·liques), d'aromàtica ambientació (aliena a l'exotisme de basar i al *glamour* de femer), la sobirana il·luminació en la qual recull, recrea, la bellesa de les jungles i el trull de la metròpoli. ■